

MA'LUMOTLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Yodgorova Ma'mura Orifovna

Bux MTI assistenti

Ergashev Behruz Bahodirovich

TATU 736-23 KX guruh talabasi

Axborot xavfsizligi tizimi davlatning axborot sohasidagi siyosatini mamlakatda milliy xavfsizlikni ta'minlash davlat siyosati bilan chambarchas bog'laydi. Bunda axborot xavfsizligi tizimi davlat siyosatining asosiy tashkil etuvchilarini yaxlit bir butunlikka birlashtiradi. Bu esa axborot xavfsizligining roli va uning mamlakat milliy xavfsizligi tizimidagi mavqei belgilaydi. Axborot sohasidagi O'zbekistonning milliy manfaatlarini, ularga erishishning strategik yo'nalishlarini va ularni amalga oshirish tizimlarini o'zida aks ettiruvchi maqsadlar yaxlitligi davlat axborot siyosatini anglatadi. Shu bilan birga davlat axborot siyosati mamlakatning tashqi va ichki siyosatining asosiy tashkil etuvchisi hisoblanadi va jamiyatning barcha jabhalarini qamrab oladi.

Axborot texnologiyalari inson ma'lumotlari xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Axborot texnologiyalarning ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlashda birqancha bajaradigan vazifalari mavjud.

Ma'lumotlarni shifrlash: Axborot texnologiyasi asosan ma'lumotlarni shifrlash uchun ishlatiladi. Ma'lumotlar shifrlash algoritmlari yordamida xavfsiz tarzda saqlanadi va uzatiladi. Shifrlash ruxsatsiz kirishdan himoya qiladi va ma'lumotlarni faqat vakolatli shaxslar o'qishini ta'minlaydi.

Kuchli autentifikatsiya: Axborot texnologiyalari kuchli autentifikatsiya usullarini taklif etadi. Ushbu usullar foydalanuvchilarni autentifikatsiya qilish va avtorizatsiya qilish uchun ishlatiladi. Masalan, parollar, ikki faktorli autentifikatsiya yoki biometrik ma'lumotlar (barmoq izlari yoki yuzni tanish kabi) kabi usullardan foydalanish mumkin.

Tarmoq xavfsizligi: Axborot texnologiyalari tarmoq xavfsizligi choralari amalga oshirish orqali inson ma'lumotlarining xavfsizligini ta'minlaydi. Tarmoq xavfsizligi tarmoqqa ruxsatsiz kirishni oldini oladi va xavfsizlik devorlari, hujumlarni aniqlash tizimlari, xavfsiz tarmoq protokollari va boshqa choralar orqali hujumlardan himoya qiladi.

Ma'lumotlarni zaxiralash va tiklash: Axborot texnologiyalari ma'lumotlarni zaxiralash va tiklash jarayonlarini boshqaradi. Ushbu jarayonlar inson ma'lumotlari yo'qolgan yoki buzilgan taqdirda ma'lumotlarni olish va biznesning uzluksizligini ta'minlaydi. Ma'lumotlarning muntazam ravishda zaxiralinishi va zaxira nusxalari xavfsiz tarzda saqlanishi muhimdir.

Ta'lim va xabardorlik: Axborot texnologiyalari odamlarga bilim olish va ularning axborot xavfsizligi haqida xabardorligini oshirish imkonini beradi. Foydalanuvchilarga xavfsizlik siyosatini tushunish, xavfsiz xatti-harakatlarni ko'rsatish va potentsial tahdidlardan ehtiyot bo'lish uchun o'quv dasturlari va xabardorlik kampaniyalari tashkil etilishi mumkin.

Monitoring va buzilishlarni aniqlash: Axborot texnologiyalari tizimlardagi faoliyatni kuzatish va buzilishlarni aniqlash imkoniyatlariga ega. Kuzatuv va ro'yxatga olish

mexanizmlari potentsial tahdidlarni aniqlashga, hujumlarning oldini olishga va xavfsizlik hodisalariga tezkor javob berishga yordam beradi.

Zaif tomonlarni yangilash va olib tashlash: Axborot texnologiyalari dasturiy ta'minot va tizimlardagi yangilanishlarni ta'minlash va xavfsizlik zaif tomonlarini tuzatish orqali inson ma'lumotlari xavfsizligini oshiradi. Dasturiy ta'minot yangilanishlari va yamoqlarni boshqarish ma'lum zaifliklardan himoya qiladi va tizim xavfsizligini yangilab turadi.

Axborot texnologiyalari inson ma'lumotlarining xavfsizligini ta'minlash uchun keng ko'lamli chora-tadbirlarni taqdim etadi. Biroq, to'liq xavfsizlikni ta'minlash uchun ko'p omilli yondashuvni qo'llash muhimdir. Odamlar xavfsizlik bo'yicha yuqori ma'lumotga ega bo'lishi, xavfsizlik siyosatiga rioya qilishi va xavfsizlik choralari doimiy ravishda ko'rib chiqilishi va yangilanishi kerak.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. Расулмухамедов, М. М., Азимов, А. А. Ў., & Фаффаров, Н. Ё. Ў. (2021). АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ УЧУН ДАСТУР ИШЛАБ ЧИҚИШ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(Special Issue 3), 71-73.
2. Ёдгорова, М. О. (2018). Информационные технологии в учебном процессе на смену традиционной методике. *Молодой ученый*, (9), 149-152.
3. Kudratov, G., Eshmuradov, D., & Yadgarova, M. (2022). GENERAL ISSUES OF PROTECTION OF THE BACKLINE COMPUTER NETWORKS. *Science and Innovation*, 1(8), 684-688.
4. Eshmuradov, D., & Yodgorova, M. (2022). THE IMPROVEMENT OF METROLOGICAL CHARACTERISTICS OF RADIONAVIGATION DEVICES. *Science and innovation*, 1(A8), 578-583.
5. Xudoyberdiyevna, K. M. (2023). Management System Requirements for Certification Bodies. *Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal*, 2(5), 620-624.
6. Baxtiyorovna, D. M. (2022). Food safety management. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 8, 64-67.
7. Bakhtiyarovna, D. M., Shakhidovich, S. S., Khalilovich, M. K., Mukimovna, A. Z., & Karimovna, Y. N. (2020). Investigation Of The Effect Of Plant Extracts On The Rheological Properties Of Wheat Dough. *The American Journal of Agriculture and Biomedical Engineering*, 2(09), 41-47.